

Sygn. akt II CK 392/05

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marian Kocon (przewodniczący)
SSN Zbigniew Kwaśniewski
SSN Tadeusz Żyźnowski (sprawozdawca)

Protokolant Anna Wasiak

w sprawie z powództwa "C." Spółki Akcyjnej
przeciwko L.S., K.K.
oraz P.W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej
w dniu 2 lutego 2006 r.,
kasacji pozwanego K.K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 16 grudnia 2004 r., sygn. akt [...],

**oddala kasację i zasądza od pozwanego K.K. na rzecz
powodowego "C." kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych)
kosztów procesu za instancję kasacyjną.**

Uzasadnienie

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego i zasądził od pozwanego K.K. na rzecz powodowego „C.” kwotę 354.210,60zł (trzysta pięćdziesiąt cztery tysiące dwieście dziesięć złotych sześćdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 22 czerwca 2001 roku do dnia zapłaty, przy czym kwota ta płatna jest solidarnie z należnościami zasądzonymi: od L.S. w nakazie zapłaty z dnia 26 stycznia 2001 roku oraz od P.W. w punkcie I a wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 15 kwietnia 2003 roku.

Nadto zasądził od pozwanego K.K. na rzecz strony powodowej tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu kwotę 7.081,73zł (siedem tysięcy osiemdziesiąt jeden złotych siedemdziesiąt trzy grosze) przy czym kwota ta płatna jest solidarnie z należnościami z tytułu kosztów procesu zasądzonymi: od L.S. w punkcie IV zaskarżonego wyroku, a od P.W. w punkcie II wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 15 kwietnia 2003 roku; w pozostałym zakresie apelację oddalił i orzekł o kosztach procesu za wszystkie instancje.

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia przytoczył tok postępowania i dokonane ustalenia.

Strona powodowa „C.” S.A. wniosła o zasądzenie solidarnie na jego rzecz od pozwanych – L.S., K.K. i P.W. kwoty 408.349,81zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 czerwca 2000 r. i kosztami procesu.

W uzasadnieniu powództwa wskazała, że pozwaną L.S. łączyła umowa z „P.”, na podstawie której nabywała ona wyroby alkoholowe.

Płatności za dostarczone towary pozwana zabezpieczyła wystawiając weksel in blanco (gwarancyjny), który poręczyli pozostali pozwani.

Jednocześnie „P.” ubezpieczyła się od szkody z tytułu nie wykonania przez pozwaną płatności za dostarczony alkohol w powodowym zakładzie ubezpieczeń.

Ponieważ pozwana L.S. nie zapłaciła za towar dostarczony jej w 1999 r., powód wypłacił sprzedawcy odszkodowanie za nie zrealizowane faktury w łącznej wysokości 322.411,15zł.

Następnie „P.” przelała na powodowe „C.” swoją wierzytelność w stosunku do pozwanej L.S. oraz przekazała posiadany, a nie wypełniony weksel gwarancyjny.

Strona powodowa do nabytej wierzytelności doliczyła odsetki liczone po dniu zapłaty odszkodowania oraz po zawarciu umowy przelewu i wypełniła weksel na swoją rzecz, na kwotę dochodzoną pozwem z datą płatności 21 czerwca 2000 r.

Weksel ten nie został przez dłużników wekslowych wykupiony.

W dniu 26 stycznia 2001 r. Sąd Okręgowy w P. wydał nakaz zapłaty, zasądzający solidarnie od pozwanych dochodzone pozwem należności.

Od nakazu tego wnieśli zarzuty wszyscy pozwani.

Skarżący K.K. sformułował następujące zarzuty:

1. Zasądzenie kwoty wynikającej z weksla bez jej denominacji. Weksel został bowiem wystawiony (podpisany) przed dniem 1.01.1995 r., a więc wymieniona w nim kwota wekslowa powinna być zdenominowana do nowej waluty.
2. Niedopuszczalność obrotu (sprzedaży) weksli gwarancyjnych.
3. Przedawnienie dochodzonych pozwem roszczeń.

Dopiero w kolejnym piśmie procesowym z dnia 20 listopada 2001 r. (k. 115 i nast.) pozwany K.K. podniósł dodatkowo, że udzielenie przez niego poręczenia wekslowego stanowiło przekroczenie zakresu zwykłego zarządu majątkiem wspólnym małżeńskim, a więc czynność ta była nieważna.

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2002 r. Sąd Okręgowy w P.:

1. uchylił nakaz zapłaty z dnia 26.01.2001 r. w części dotyczącej pozwanych K.K. oraz P.W. i powództwo w stosunku do obu pozwanych oddalił;
2. utrzymał w mocy nakaz zapłaty w części zasądzającej od pozwanej L.S. kwotę 405.932,08zł z ustawowymi odsetkami i uchylił nakaz zapłaty w stosunku do tej pozwanej w pozostałej części i orzekł o kosztach procesu.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji przedstawił poczynione w sprawie ustalenia faktyczne z których wynika, że pozwana L.S. wystawiła w dniu 17 sierpnia 1993 r. weksel *in blanco*, który poręczyli pozostali pozwani.

Pozwana od 17.08.1993 r. do 31 października 2000 r. prowadziła działalność gospodarczą pod firmą „O.". Przedmiotowy weksel miał zabezpieczać szkodę, jaką może ponieść kontrahent pozwanej – „P.” na skutek nienależytego wykonywania przez wystawcę weksla umowy sprzedaży wyrobów spirytusowych.

Jednocześnie sporządzono do weksla deklarację wekslową, w której uprawniono sprzedawcę do wypełnienia weksla do kwoty 4.500.000.000 (starych) złotych.

Deklaracja ta nie została podpisana przez poręczycieli wekslowych. „P.” ubezpieczyła się jednocześnie w powodowym „C.” od szkód, jakie mogą wyniknąć z niewywiązania się przez pozwaną L.S. z umowy zakupu wyrobów spirytusowych.

Pozwana nie zapłaciła należności za zakupiony w 1999 r. towar na łączną kwotę 322.411,15zł.

Umową z dnia 27.04.2000 r. wynikającą stąd wierzytelność sprzedawca przelał na powoda.

Nastąpiło to w związku z zapłatą przez powoda odszkodowania z umowy ubezpieczenia w wysokości równej zobowiązaniu pozwanej L.S. Razem z przelaną wierzytelnością cedent przekazał nabywcy przedmiotowy weksel *in blanco*, który wypełniony został przez stronę powodową na kwotę dochodzoną pozwem.

Sąd I instancji uznał, że powództwo jest w przeważającej części zasadne w stosunku do pozwanej L. S.

Nie ulega bowiem wątpliwości jej zadłużenie w stosunku do „P.”, wynikające z dołączonych do pozwu faktur.

Cesja wierzytelności w stosunku do tej pozwanej była zatem ważna.

Zarzut przedawnienia sąd uznał za nieskuteczny w świetle treści art. 70 prawa wekslowego.

Natomiast za bezzasadne uznał Sąd Okręgowy powództwo skierowane przeciwko poręczycielom wekslowym.

Sąd ten nie podzielił co prawda zarzutów pozwanych co do niezbywalności weksla niezupelnego.

Uznał jednak, że w okolicznościach sprawy „P.” nie mogła przenieść weksla na inną osobę z uwagi na zastrzeżenie umowne.

Wniosek taki wyprowadzony został z treści porozumienia wekslowego.

Zdaniem Sądu, uprawniało ono do wypełnienia weksla jedynie pierwszego posiadacza, tj. „P.”.

W konsekwencji weksel nie mógł być wypełniony przez powoda, który nie mógł też z niego wywodzić roszczeń w stosunku do poręczycieli wekslowych.

W uwzględnieniu apelacji powodowego „C.” wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2003 r. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że utrzymał w mocy nakaz zapłaty z dnia 26.01.2001 r. w całości w stosunku do obu pozwanych K.K. i P.W. oraz zasądził od nich solidarnie na rzecz powoda koszty procesu za obie instancje.

Sąd odwoławczy uznał, że doszło do skutecznego przekazania na rzecz powoda przez „P. praw z weksla gwarancyjnego poręczonego przez pozwanych.

Wyrok sądu II instancji zaskarżył kasacją pozwany K.K.

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 9 września 2004 r. uchylił orzeczenie Sądu Apelacyjnego w części dotyczącej pozwanego K. i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji strony powodowej Sąd Apelacyjny w pierwszej kolejności wskazał, że sprawa rozpoznawana była w odrębnym postępowaniu nakazowym.

Powództwo zostało wniesione po dniu 1 lipca 2000 r., zastosowanie znajdują przepisy o postępowaniu nakazowym w brzmieniu nadanym im ustawą nowelizacyjną z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach i egzekucji (Dz.U. Nr 48, poz. 554, por. art. 5 ust. 1 oraz art. 6 tej ustawy).

Stosownie do art. 493 § 1 zd. 2 k.p.c. pozwany już w piśmie zawierającym zarzuty zobowiązany był zgłosić wszystkie zarzuty przeciwko żądaniu pozwu oraz wskazać wszystkie okoliczności faktyczne na ich potwierdzenie.

Natomiast, zgodnie z przepisem art. 495 § 3 zd. 1 k.p.c. okoliczności faktyczne, zarzuty i wnioski dowodowe nie zgłoszone w piśmie zawierającym zarzuty od nakazu zapłaty mogą być rozpoznawane jedynie wtedy, gdy, strona wykaże, że nie mogła z nich skorzystać wcześniej lub gdy potrzeba ich powołania wynikła później.

Odnosząc to do realiów rozpoznawanej sprawy odrzucić należy możliwość rozpoznawania podniesionego przez pozwanego zarzutu, iż udzielenie przez niego poręczenia wekslowego stanowiło czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem wspólnym małżeńskim (art. 36 § 2 zd. 1, art. 37 § 1 k.p.c.).

Zarzut ten podniesiony został dopiero w piśmie procesowym z dnia 20 listopada 2001 r. (k. 115-117 akt). Przy tym pozwany nie wykazywał w jakikolwiek sposób, że nie mógł zarzutu tego podnieść wcześniej lub że potrzeba jego powołania pojawiła się dopiero na tym etapie postępowania. Nadto Sąd Apelacyjny stwierdził, że do chwili zamknięcia rozprawy apelacyjnej pozwany nie wskazał konkretnych faktów oraz dowodów na ich poparcie, które uwiarygodniałyby stawiany zarzut (art. 6 k.c.).

W tymże piśmie zawierającym zarzuty (k. 40) pozwany powołał trzy zarzuty, a mianowicie: niezastosowanie przez sąd przewalutowania sumy wekslowej na nowe polskie złote, przedawnienia oraz niezbywalności weksli gwarancyjnych. Ten ostatni zarzut formułowany był przy tym ogólnie, jako ocena i wykładnia stanu prawnego w aspekcie dopuszczalności obrotu wekslami gwarancyjnymi (niezupelnymi).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego żaden z tych zarzutów nie okazał się zasadny.

Jeżeli chodzi o zarzut dotyczący naruszenia ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego, to został on już, i to na niekorzyść pozwanego, rozstrzygnięty w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2004 r.

Dokonaną tam wykładnią przepisów prawa Sąd Apelacyjny jest obecnie związany z uwagi na treść art. 393¹⁷ k.p.c.

W sprawie nie ma też podstaw do przyjęcia zasadności zarzutu przedawnienia.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że oczywiście nie może być mowy o upływie terminów przedawnienia wekslowego. Zachowane bowiem zostały terminy zarówno trzyletni, jak i roczny od daty płatności weksla, o jakich mowa w przepisach art. 70 prawa wekslowego. Nie doszło też do przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego. Należności, na jakie uzupełniony został weksel, wynikają z umowy sprzedaży wyrobów spirytusowych przez „P.” na rzecz L.S., a konkretnie z braku zapłaty za faktury dołączone do pozwu (k. 8-13 akt).

Formalna i materialnoprawna wiarygodność tych dokumentów nie była przez pozwanego kwestionowana.

Wynika z nich, że kupujący nie zapłacił za towary sprzedane mu w lutym 1998 r. z terminami płatności ceny w marcu 1999 r.

Dwuletni termin przedawnienia roszczeń sprzedawcy mijał zatem w marcu 2001 r. (art. 554 k.c., art. 120 § 1 zd. 1 k.c.).

Chybiony jest także - zdaniem Sądu Apelacyjnego - zarzut o niedopuszczalności obrotu wekslami gwarancyjnymi. W judykaturze i doktrynie utrwalona jest wykładnia, zgodnie z którą weksel *in blanco* może być przedmiotem obrotu jeszcze przed jego wystawieniem. Istotne ograniczenie przy obrocie tego weksla polega jedynie na tym, że może on być przez nabywcę wypełniony tylko zgodnie z zawartym porozumieniem wekslowym. Z powołaniem się na wypowiedzi w judykaturze i doktrynie Sąd Apelacyjny wskazał, że weksel *in blanco* nie zaopatrzony w indos może być przeniesiony tylko według przepisów o przelewie wierzytelności.

Dokonując z urzędu oceny prawnej treści porozumienia wekslowego, podpisanego przez wystawcę weksla (k. 108) Sąd Apelacyjny stwierdził, że:

ocena taka i związana z nią wykładnia woli stron tego porozumienia (art. 65 k.c.), jest bowiem elementem procesu subsumpcji ustalonego stanu faktycznego pod właściwe przepisy, który to proces należy do sfery stosowania przez sąd z urzędu prawa materialnego.

Zdaniem tego Sądu żadna ze stron nie podniosła w szczególności, aby intencją jej, wyrażoną wobec kontrahenta, było zastrzeżenie, wyłączające możliwości przelania praw do uzupełnienia weksla na inną osobę. Przeciwnie – jak to dowodził Sąd Apelacyjny – o braku takiego zastrzeżenia świadczy wyraźnie i jednoznacznie

to, że dłużnicy wekslowi podpisali weksel, na którym nie było wpisanej osoby remitenta. Logiczne jest, że brak uzupełnienia weksła w tej części przy jego wystawieniu wynikał z założenia, że dopuszczalne będzie przekazanie praw do weksła na inny podmiot.

W świetle zasad logicznego rozumowania i treści przeprowadzonych w sprawie dowodów nie ma - zdaniem Sądu II instancji - dostatecznie usprawiedliwionych przesłanek do przyjęcia że zgodnym zamiarem stron było wprowadzenie tego rodzaju rozróżnienia między tymi uprawnieniami.

Za istnieniem dorozumianego zastrzeżenia umownego co do niedopuszczalności przeniesienia praw do weksła nie przemawia też wskazanie w deklaracji wekslowej jako uprawnionego do uzupełnienia weksła – „P.”.

Dokument ten nie posługuje się określeniem praw tego podmiotu jako wyłącznych.

Zauważył przy tym Sąd Apelacyjny, że weksel zabezpieczał wykonanie konkretnej umowy (umów) sprzedaży. Oczywiście jest w tej sytuacji i zgodne z praktyką obrotu, że jako uprawnionego do wypełnienia weksła w deklaracji wskazano sprzedawcę jako posiadacza weksła. Wynika to właśnie z gwarancyjnego charakteru weksła. Strony nie zakładały przecież, jak należy przyjąć, że umowa nie zostanie przez kupującego wykonana. Nie było zatem potrzeby, aby szczegółowo regulować w porozumieniu wekslowym sprawy związane z przelewem praw do weksła.

Taka treść deklaracji jednak, w konfrontacji z innymi wymienionymi wyżej okolicznościami towarzyszącymi jej podpisaniu nie dawała – zdaniem Sądu - podstaw do przyjęcia, że przelew praw do weksła był niedopuszczalny.

Przekazanie praw związanych z wekslem na zakład ubezpieczeń było tym bardziej oczywiste, jeżeli zważyć na treść przepisu art. 828 § 1 zd. 1 k.c.

Przelanie praw do wypełnienia tego weksła nie było równoznaczne, jak to sugeruje pozwany z „puszczeniem weksła w obieg”.

Zgodnie z umową przelewu weksel w dalszym ciągu zabezpieczał ściśle określone wierzytelności, wymienione w deklaracji wekslowej.

Zachowana została zatem jego funkcja stricte gwarancyjna.

Nie ma zatem mowy o działaniu przez cedenta z nadużyciem zaufania dłużników wekslowych, czy też w sposób sprzeczny z zasadami współzycia społecznego (art. 5 k.c.).

Nie uznał także Sąd za trafne zarzutów pozwanego, że weksel wypełniony został na należności nie wynikające z deklaracji wekslowej.

Niesporne było, że wystawca weksla nie wywiązał się z obowiązku zapłaty za nabyte artykuły alkoholowe, co spowodowało po stronie sprzedawcy szkodę w rozumieniu deklaracji wekslowej równą tej cenie i narosłym odsetkom ustawowym za zwłokę.

Szkoda ta, co jest niesporne, nie została przez wystawcę weksla wyrównana. Zapłata odszkodowania przez zakład ubezpieczeń nie zwalniała kupującego z wymienionego długu. Jedynie odpowiadająca temu długowi wierzytelność, w tym wekslowa przeszła na ubezpieczyciela.

Pozwany jako poręczyciel wekslowy co do zasady odpowiada zatem za zapłatę weksla na podstawie przepisu art. 32 zd. 1 prawa wekslowego. Odpowiedzialność ta jest solidarna z innymi dłużnikami wekslowymi.

Skoro w uzasadnieniu swego wyroku z dnia 9 września 2004 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że powód mógł wypełnić weksel tylko do wysokości „szkody” poniesionej przez uprawnionego – pierwotnego posiadacza weksla (art. 509 § 1 k.c.), to ograniczało możliwość uzupełnienia weksla do wysokości kwoty wypłaconej w ramach umowy ubezpieczenia odszkodowania tj. 354.210,60zł.

Zarówno fakt zapłaty przez powoda takiego odszkodowania, jak i prawidłowość jego wyliczenia nie były przez pozwanego kwestionowane.

Odsetki ustawowe od należności wekslowej Sąd Apelacyjny uwzględnił od daty płatności weksla (art. 48 pkt. 2 prawa wekslowego).

Kasację wniósł pozwany K.K.. Skarżący z powołaniem się na art. 393¹ pkt 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego... (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) zarzucił:

1. Naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

1.1. art. 233 § 1 oraz 328 § 2 k.p.c. przez nie wyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy; przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów; tendencyjnie wybiórcze, a nie wszechstronne rozważenie materiału sprawy i oparcie rozstrzygnięcia na nieprawdziwych przesłankach, a w szczególności:

(a) nie wyjaśnienie w sposób nie budzący wątpliwości wszystkich okoliczności powstania porozumienia wekslowego, zwłaszcza, czy istniało w chwili wystawienia weksla *in blanco*;

(b) wysunięcie nieprawdziwych w świetle zebranego w sprawie materiału przesłanek rozumowania, a więc całkowicie dowolne ustalenie, że „żadna ze stron nie podniosła w szczególności, aby intencją jej, wyrażoną wobec kontrahenta, było zastrzeżenie, wyłączające możliwość przelania praw do uzupełnienia weksla na inną osobę”.

(c) brak jednoznacznego ustalenia treści oświadczenia woli stron w przedmiocie umowy kupna - sprzedaży, o której mowa jest w porozumieniu wekslowym, w szczególności czasu jej zawarcia;

(d) nienależyte rozważanie zarzutów pozwanego, jak zarzutu przedawnienia, czy złej wiary powoda.

1.2. naruszenie art. 393¹⁷ k.p.c. przez zignorowanie przez Sąd wykładni prawa dokonanej przez Sąd Najwyższy w wyroku z 9 września 2004 r., w szczególności:

(a) poprzez pominięcie wykładni art. 37 § 1 i § 2 k.r.op. dokonanej przez Sąd Najwyższy w toku rozpoznania merytorycznego zarzutu pozwanego ad. 2) braku zgody współmałżonka na udzielenie przez niego poręczenia wekslowego; Sąd Apelacyjny to zignorował i odrzucił ten zarzut z powodów formalnych;

(b) poprzez zignorowanie dyrektyw wykładni porozumienia wekslowego, jak i natury weksla *in blanco* dokonanej przez Sąd Najwyższy, który stwierdził, że pomimo, że nie ma sformułowanego zakazu przenoszalności weksla *in blanco*, to jednak z powodu zasady zaufania, na jakiej opiera się podpisanie i wręczenie weksla niepełnego, jeśli pomimo tej jego natury do obrotu go wprowadzono, to nie powinno się tego obrotu ułatwiać, a nadto przez nie respektowanie wskazanej przez Sąd Najwyższy wykładni porozumienia wekslowego *in favorem debitoris* (na korzyść dłużnika)

(c) zignorowanie przez Sąd Apelacyjny nakazu sformułowanego przez Sąd Najwyższy, by w celu oceny zasad postępowania przez Sąd w przypadku zgłoszenia zarzutu oraz dopuszczalności jego rozpoznania merytorycznego, zastosować art. 230 k.p.c., który w przypadku, gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej faktach, daje sądowi uprawnienie do uznania tych faktów za przyznane;

1.3. naruszenie art. 495 § 3 k.p.c. w związku z art. 493 § 1 zd. 2 k.p.c. poprzez uznanie za niemożliwe rozpoznania zarzutu pozwanego ad 2) nieważności poręczenia wekslowego wobec braku zgody współmałżonka na to poręczenie wekslowe, który to zarzut pozwanego zgłoszony w Sądzie Okręgowym był uprzednio przedmiotem merytorycznego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w wyroku z 15 kwietnia 2003 r. oraz przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 września 2004 r. a więc tym samym w toku poprzedniego postępowania zostało przez Sądy uznane, iż zachodzą pozytywne przesłanki do rozpoznania tego zarzutu.

2. Naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, w tym:

2.1. naruszenie art. 509 k.c. przez ustalenie, że powód nabył skutecznie na drodze umowy przelewu wierzytelności od pierwotnego posiadacza weksla gwarancyjnego *in blanco* upoważnienie do jego wypełnienia, w sytuacji:

(a) gdy sprzeciwiało się to zastrzeżeniu umownemu, albowiem upoważnienie to przyznane zostało przez wystawcę tylko pierwszemu posiadaczowi weksla;

(b) w momencie zawierania umowy przelewu upoważnienie do wypełnienia weksla *in blanco* nie odnosiło skutku, gdyż po stronie pierwszego posiadacza weksla (cedenta) nie występowała żadna szkoda, od której rzeczywistego istnienia uwarunkowane było - zgodnie z porozumieniem wekslowym - uprawnienie do wypełnienia weksla *in blanco*, a więc sam cedent nie miał w tym momencie tego uprawnienia;

(c) wpisana na wekslu suma zobowiązania nie odnosiła się do umowy kupna-sprzedaży, o której mowa jest w porozumieniu wekslowym, lecz dotyczyła zobowiązania powstałego w ponad 6 lat po wystawieniu weksla.

2.2. naruszenie art. 65 § 1 i § 2 k.c.

(a) naruszenie wynikającej z tego przepisu dyrektywy wykładni nakazującej przy ustalaniu woli stron brania pod uwagę wszystkich elementów składających się na oświadczenie woli stron, tj. wyrażeń, zdań, fraz (złamanie dyrektywy wykładni całościowej);

(b) naruszenie wynikającej z tego przepisu dyrektywy wykładni, zgodnie z którą zakazane jest pomijanie w ustalaniu treści złożonych przez strony oświadczeń woli, jakiegokolwiek elementu składającego się na oświadczenia stron (złamanie dyrektywy wykładni zakazującej wykładni wybiórczej);

(c) wykładanie treści porozumienia wekslowego na podstawie treści zapisów weksła, a nie na oświadczeniu woli stron, nadto wyłącznie na korzyść wierzyciela (*in favorem creditoris*).

2.3. naruszenie art. 101 w związku z art. 10 Prawa wekslowego, tj. naruszenie zasady obligatoryjności porozumienia wekslowego przy wekslu *in blanco* przez ustalenie odpowiedzialności wekslowej skarżącego pomimo nie istnienia weksła (a istnienia jedynie jego pozoru), z którego odpowiedzialność ta miała by wynikać

2.4. Naruszenie art. 10 w związku z art. 101 Prawa wekslowego przez uznanie, że porozumienie wekslowe wiąże strony stosunku wekslowego niezależnie od chwili (momentu czasowego), na jaki można stwierdzić jego zaistnienie (chwili na jaką można stwierdzić złożenie przez strony stosunku wekslowego oświadczeń w przedmiocie porozumieniu wekslowego).

2.5. naruszenie art. 10 w związku z art. 30 i 32 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz. U. z dnia 11 maja 1936 r.) przez

(a) uznanie za ważny i rodzący ważne zobowiązanie poręczyciela weksel gwarancyjny *in blanco* wypełniony przez powoda jako nabywcę tego weksła od jego pierwszego posiadacza w sytuacji:

1° - braku jednoznacznego wykazania, że załączona do pozwu deklaracja wekslowa („Oświadczenie wekslowe”) istniała w chwili składania przez pozwanego poręczyciela oświadczenia (podpisu) służącego zaciągnięciu zobowiązania wekslowego;

- 2° - wypełnienia weksła niezgodnie z treścią porozumienia wekslowego;
- 3° - złej wiary powoda jako nabywcy weksła *in blanco*;
- 4° - braku podpisu poręczycieli na deklaracji wekslowej i w związku z tym braku wyraźnego oświadczenia poręczycieli co do wysokości poręczanej kwoty zobowiązania, jak też ich zgody na umieszczenie w treści weksła klauzuli „bez protestu”;
- 5° - oczywistego wypełnienia weksła po upływie terminów przedawnienia roszczeń z umowy, o której mowa jest w porozumieniu wekslowym i której wykonanie weksel miał zabezpieczać.

2.6. Naruszenie art. 7 oraz art. 32 prawa wekslowego w związku z art. 37 § 2 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego przez uznanie za ważne poręczenie wekslowe w formie podpisu na wekslu, udzielonego przez pozwanego K.K. bez zgody współmałżonka, które to poręczenie oczywiście przekracza zakres czynności zwykłego zarządu majątkiem wspólnym małżonków.

Dodatkowo skarżący zarzucił:

2.7. Naruszenie art. 5 k.c. przez nie uznanie, że wypełnienie weksła *in blanco*, wystawionego dla zabezpieczenia roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, w terminie znacznie odległym od daty wystawienia weksła i przekraczającym znacznie termin przedawnienia roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, nie jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa i zasadami współżycia społecznego. Wskazując na powyższe pozwany K.K. wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego przez oddalenie apelacji strony powodowej z zasądzeniem na rzecz skarżącego kosztów procesu w instancji apelacyjnej i kasacyjnej, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego oraz przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego jej rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach procesu według norm przepisanych.

W złożonej odpowiedzi na kasację powodowe „C.” S.A. wnosilo o jej oddalenie z zasądzeniem kosztów procesu za instancję kasacyjną.

Sąd Najwyższy – po uwzględnieniu postanowień art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego... (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) zważył, co następuje: Zważywszy, że właściwe zastosowanie przepisów prawa materialnego i konsekwencji stąd wynikających uwarunkowane jest prawidłowością ustaleń faktycznych, w pierwszej kolejności wymaga rozważenia podstawa kasacji przewidziana w art. 393¹ pkt 2 k.p.c. (według jego numeracji i brzmienia obowiązującego w dacie wydania zaskarżonego wyroku). O ile wadliwość podstawy prawnej może być wynikiem zarówno naruszeniem przepisów prawa materialnego, jak i uchybień procesowych, to wadliwość podstawy faktycznej jest zawsze wynikiem uchybienia procesowego. Podstawa przewidziana w powołanym art. 393¹ pkt 2 k.p.c. wyróżnia się cechami tylko jej właściwymi. Rozstrzygającym jest – jak wskazuje brzmienie tego przepisu – nie zarzucany sposób naruszenia, lecz jego skutki mierzone wpływem na wynik sprawy. Musi to być wpływ istotny. Ustawa z góry eliminuje każdy inny – nie mający takiego charakteru – wpływ. Oznacza to, że uwzględnienie skargi kasacyjnej opartej na omawianej podstawie z art. 393¹ pkt 2 k.p.c. wymaga, aby – poza naruszeniem przepisów postępowania – skarżący w kasacji wykazał, że następstwa stwierdzonych wadliwości postępowania były tego rodzaju (lub skali), iż kształtowały lub współkształtowały treść zaskarżonego w sprawie orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96 – OSNC 1997, nr 6-7, poz. 82). Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. i biorąc za punkt wyjścia określoną chronologię zdarzeń przewidzianą w kodeksie postępowania cywilnego w ramach której ciąg procesu myślowego i decyzyjnego sądu orzekającego – niezależnie od szczebla instancji – kończy się z chwilą sporządzenia sentencji orzeczenia. Natomiast pisemne uzasadnienie stanowi jeśli nie odwzorowanie, to sprawozdanie możliwie wiernie odzwierciedlające ten proces. Ma zatem charakter czynności następczej (wtórnej) w stosunku do samego podjęcia decyzji. Nie rozważając bardziej szczegółowo jakie braki w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku można by potraktować jako mające istotny wpływ na wynik sprawy – w orzecznictwie przyjmuje się, iż zarzut wadliwego sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia może okazać się zasadny wówczas gdy z powodu braku w uzasadnieniu elementów wymienionych w art. 328 § 2 k.p.c. zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej. To, czy w istocie sprawa została wadliwie, czy prawidłowo rozstrzygnięta nie zależy od tego jak zostało napisane

uzasadnienie, co znajduje potwierdzenie w art. 393¹² k.p.c. w myśl którego Sąd Najwyższy oddala kasację także wtedy, gdy mimo błędnego uzasadnienia orzeczenie odpowiada prawu. Podstawą zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. nie może być argumentacja uzasadnienia podważająca czy wręcz odrzucająca stanowisko strony skarżącej. Kasacja – w omawianym zakresie podważa stopień szczegółowości przytoczonej przez Sąd Apelacyjny argumentacji bądź zasadność sformułowań o charakterze przesądzającym zamiast rozbudowanej warstwy motywacyjnej uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Skarżący nie sprecyzował którego z elementów konkretnie zabrakło, w uzasadnieniu kwestionowanego rozstrzygnięcia, a obszerne wywody kasacji, nie stanowią o słabości argumentacji zawartej w podważanym uzasadnieniu, ani też nie mogą przesądzać, iż sporządzone uzasadnienie stanowiące zmaterializowany substrat procesu decyzyjnego wcześniej powziętego przez właściwy Sąd jest wadliwe.

Zarzut przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów został sprecyzowany w ten sposób, że Sąd Apelacyjny jako przesłanki swojego rozumowania wziął pod uwagę okoliczności nieprawdziwe wyrażające się w stwierdzeniu tego Sądu jakoby:

- 1) „żadna ze stron nie podniosła w szczególności, aby intencją jej, wyrażoną wobec kontrahenta, było zastrzeżenie, wyłączające możliwość przelania praw do uzupełnienia weksla na inną osobę”,
- 2) „do chwili zamknięcia rozprawy apelacyjnej pozwany nie wykazał konkretnych faktów oraz dowodów na ich poparcie, które uprawdopodobniały by stawiany zarzut (art. 6 k.c.)” – chodzi o zarzut pozwanego K. o braku zgody jego współmałżonka na poręczenie wekslowe.

Przyjmuje się, że granice swobodnej oceny dowodów w świetle art. 233 § 1 k.p.c. wyznaczają zasady logicznego rozumowania, nakaz opierania się na dowodach przeprowadzonych prawidłowo, z zachowaniem wymagań dotyczących źródeł dowodzenia oraz bezstronności, nakaz wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, konieczność wskazania, na podstawie których dowodów dokonano ustaleń, a którym dowodom odmówiono wiarygodności i mocy (por. m.in. uzasadnienie post. Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1996 r., III CKN 8/96 – OSNC 1997, nr 3, poz. 30 i wyroku z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99 – OSNC 2000, nr 7-8, poz. 139 a także wyrok z dnia 10 kwietnia

2000 r., V CKN 17/00 – OSN 2000, nr 10, poz. 189). Rozważając kwestię upoważnienia do uzupełnienia weksla *in blanco* Sąd Apelacyjny – jak trafnie wytknął skarżący – na wstępie stwierdził że „... żadna ze stron nie podniosła w szczególności, aby intencją jej, wyrażoną wobec kontrahenta, było zastrzeżenie, wyłączające możliwość przelania praw do uzupełnienia weksla na inną osobę”. Następnie w odniesieniu do oświadczeń woli – ujętych w formie pisemnej i wyrażonych w dokumentach załączonych do akt sprawy – sens złożonych oświadczeń – ustalał przyjmując za podstawę wykładni przede wszystkim tekst tych dokumentów bez naruszenia art. 65 k.c. Nie istnieją żadne podstawy do podważenia wniosku Sądu Apelacyjnego o dopuszczalności przekazania praw do weksla na inny podmiot, pomimo że powyżej przytoczone twierdzenie upada w konfrontacji ze stanowiskiem pozwanej L.S. (k – 44). Pozwana zarzuciła także, iż wystawiony przez nią weksel służył jako zabezpieczenie gwarancji i jako taki nie podlegał sprzedaży. Jednakże upadek jednego z argumentów nie wywiera takiego skutku w stosunku do pozostałych wywiedzionych z innego środka dowodowego. Przyszła wierzytelność z weksla *in blanco*, określana w literaturze przedmiotu, a także judykaturze jako wierzytelność warunkowa, jest powszechnie uważana za przenaszalną. Dopuszcza się przy tym – ponieważ uzyskanie samej wierzytelności z weksla *in blanco* byłoby pozbawione praktycznego znaczenia – przeniesienie wraz z nią także upoważnienia do uzupełnienia weksla *in blanco*, chyba że co innego wynika z treści upoważnienia (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 1998 r., III CKN 342/97 – OSNC 1998, nr 9, poz. 141). Zasadnie Sąd Apelacyjny wykluczył, iż wypełnienie weksla podpisanego *in blanco* nastąpiło niezgodnie z wolą dłużnika i odwołał się do stanowiska Sądu Najwyższego zawartego w wyroku z dnia 8 maja 1997 r., II CKN 158/97 (OSNC 1997, nr 10, poz. 186) wskazującego, że wypełnienie weksla podpisanego *in blanco* może być tylko wówczas uważane za niezgodne z wolą dłużnika, jeżeli sprzeciwia się ono wyraźnie oświadczonej wobec wierzyciela woli dłużnika. Sytuację taką w rozpoznawanej sprawie zasadnie Sąd Apelacyjny wykluczył. Stosunek pomiędzy podpisanym na wekslu *in blanco* a odbiorcą tego weksla opiera się na zaufaniu podpisanego (dłużnika). Udzielając wierzycielowi upoważnienia do wykorzystania weksla niepełnego, bierze on za siebie ryzyko. Ten element zaufania i pozycja dłużnika powoduje, co podkreślał Sąd Najwyższy w poprzednim wyroku z dnia

9 września 2004 r. (k – 307 in.), że dłużnik zasługuje na silniejszą ochronę prawną, wyrażającą się w postulatcie wykładni porozumienia wekslowego na jego korzyść, lecz w sytuacji, gdy możliwe są dwie lub więcej interpretacje oświadczeń woli stron, którą jednakże Sąd Apelacyjny wykluczył. Wystawienie weksla in blanco stanowi jedno z najważniejszych form zabezpieczenia osobistego wierzytelności. Znaczenie tej funkcji, jak i konsekwencji wynikających z formalnego charakteru zobowiązania wekslowego byłyby podważone gdyby przyjąć wywody kasacji oparte na obu podstawach wymienionych w art. 393¹ k.p.c.

Do podnoszonego zarzutu nieważności poręczenia wekslowego opartemu na przesłankach z art. 36 i 37 k.r.o. ustosunkował się w płaszczyźnie wskazanych przepisów Sąd Najwyższy w powołanym orzeczeniu z dnia 9 września 2004 r., stwierdzając w konkluzji – obszernych wywodów – że sytuacja procesowa w zakresie odnoszącym się do tego zagadnienia wymaga oceny prawnej skuteczności tego zarzutu, przy uwzględnieniu kwestii obowiązków dowodowych stron, co do okoliczności istotnych dla właściwej jego oceny. Przy bezspornym ustaleniu, że zarzut ten podniesiony został dopiero w piśmie procesowym z dnia 20 listopada 2001 r. – Sąd Apelacyjny dokonał tej oceny prawnej skuteczności zarzutu bez naruszenia art. 397¹⁷ k.p.c. Przepis art. 495 § 3 k.p.c. stwarza możliwość, stanowiącą wyjątek w postaci, rozpoznania zarzutów niezgłoszonych w piśmie zawierającym zarzuty po spełnieniu przesłanek w tym przepisie wskazanym, czego skarżący nie wykazał i bezpowrotnie utracił to uprawnienie.

Podstawą ustaleń faktycznych w sądzie drugiej instancji stanowią następujące elementy:

- materiał zebrany w toku postępowania w pierwszej instancji,
- materiał zebrany przez sąd drugiej instancji z zachowaniem reguł z art. 381 i 368 § 1 pkt 4 k.p.c. ograniczających dopuszczalność powołania nowych faktów i dowodów, uzupełniających materiał zgromadzony w instancji niższej,
- fakty powszechnie znane (art. 213 § 1, 228 § 1 k.p.c.), fakty znane sądowi orzekającemu z urzędu (art. 228 § 2 k.p.c.), fakty przyznane (art. 229 k.p.c.), fakty niezaprzeczone, domniemania prawne (art. 234 k.p.c.).

Skarżący w kasacji, adresatem licznie wysuwanych zarzutów mających za przedmiot brak wyjaśnienia, ustalenia, dociekania bądź też rozwiania wszelkich -

nasuwających się autorowi kasacji – wątpliwości - czyni Sąd orzekający, nie bacząc na przepisy k.p.c. (m.in. art. 3, 227 k.p.c.) i art. 6 k.c. Pomija istotne cechy modelu postępowania kontradiktoryjnego w ramach którego to strony prowadzą spór przed sądem. W świetle nie budzącego wątpliwości obowiązku przedstawienia przez stronę dowodów i ciężaru udowodnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, trafnym jest wskazanie, iż nie istnieją żadne uzasadnione powody, aby to sąd orzekający uznawał za istotne dla sprawy fakty, które w toku postępowania - nie były istotnymi dla stron procesu. Z powyższego wynika, że zarzuty kasacji wywiedzione w ramach podstawy przewidzianej w art. 393¹ pkt 2 k.p.c. nie zasługują na uwzględnienie.

Podstawa kasacji przewidziana w art. 393¹ pkt 1 k.p.c. obejmuje dwa rodzaje naruszeń prawa materialnego: błędne rozumienie treści lub znaczenie normy prawnej (błędna wykładnia) oraz błędne subsumowanie faktów ustalonych w procesie pod stan faktyczny abstrakcyjny określony w procesie (niewłaściwe zastosowanie). Każdy z tych rodzajów naruszeń rządzi się własnymi regułami. Nie ulega wątpliwości, że skarżący powinien wyraźnie każdą z tych postaci wskazać i przytoczyć zarzuty odnoszące się odpowiednio do każdej z nich.

Skarżący zarzucił naruszenie: art. 509 k.c. „... przez ustalenie, że powód nabył skutecznie na drodze umowy przelewu wierzytelności ...” i naruszenie art. 10 w zw. z art. 101 prawa wekslowego”... przez uznanie, że porozumienie wekslowe wiąże strony stosunku wekslowego niezależnie od chwili (momentu czasowego), na jaki można stwierdzić jego zaistnienie...”; naruszenie art. 10 w zw. z 30 i 32 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz.U. z dnia 11 maja 1936 r.) przez uznanie za ważny weksel gwarancyjny *in blanco* wypełniony przez powoda w warunkach wskazujących na liczne wadliwości przez skarżącego przytoczone. Wykazywanie wadliwości dokonywanych ustaleń faktycznych nie może być potraktowane jako stanowiące uzasadnienie podstawy kasacji przewidzianej w art. 393¹ pkt 1 k.p.c. Dla oceny przez Sąd Najwyższy, rozpoznający kasację, trafności zarzutu naruszenia prawa materialnego miarodajny jest stan faktyczny sprawy, będący podstawą wydania zaskarżonego wyroku (orz. Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1997 r., II CKN 18/97 – OSNC 1997, nr 8, poz. 112). Według niekwestionowanych ustaleń Sądu Apelacyjnego pozwana L.S. nie zapłaciła za nabyty towar w lutym 1998 r. z określonym terminem płatności w marcu 1999 r.

Sąd Apelacyjny przywołał przepis art. 554 k.c., który jest przepisem szczególnym w rozumieniu art. 118 *in principio* k.c. i obejmuje roszczenie nie tylko o zapłatę ceny, lecz także o odsetki ustawowe.

Zobowiązanie z weksla *in blanco* powstaje z chwilą umownego wręczenia tego dokumentu. Uzupelnienie go przez remitenta lub jego prawnego następcę ma skutek prawny *ex tunc*, powoduje więc taki stan prawny, jakby weksel już w chwili podpisania był wypełniony. W myśl powołanego art. 554 k.c. roszczenia z tytułu sprzedaży w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy przedawniają się z upływem lat dwóch. Początek biegu tego dwuletniego terminu przedawnienia reguluje art. 120 § 1 k.c., łącząc go z wymagalnością roszczenia. Nie znajduje zatem uzasadnienia pogląd kasacji jakoby udzielenie poręczenia wekslowego gwarantowało zapłatę roszczenia, które miało ewentualnie powstać w okresie nie dłuższym niż 3 lata od daty wystawienia weksla. Chybione są także twierdzenia skarżącego jakoby porozumienie wekslowe przy wekslu niezupelnym było konieczne aby można było w ogóle mówić o powstaniu weksla. W literaturze przedmiotu podnosi się, iż formalny charakter zobowiązania wekslowego, sprawia że nie wola stron decyduje o jego treści, ale sam tekst dokumentu. Treść zobowiązania wekslowego ustala się na podstawie tekstu weksla, a brak deklaracji wekslowej, czy niezgodne z nią uzupelnienie weksla nie ma zasadniczo wpływu na istnienie odpowiedzialności wekslowej. W każdym razie odrzucić należy twierdzenia skarżącego jakoby jego stanowisko - powyżej w skrócie przytoczone - wspierało powołane orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1998 r., III CKN 531/97 (OSNC 1999 nr 1, poz. 13).

Prawo wekslowe nie definiuje pojęcia dobrej i złej wiary. Są to pojęcia prawa cywilnego, na gruncie którego przyjmuje się zawsze domniemanie dobrej wiary. Domniemanie przewidziane w art. 7 k.c. jest wiążące dla sądu orzekającego (art. 234 k.p.c.), aż do czasu, gdy strona związana ciężarem dowodu (art. 6 k.c.) udowodni złą wiarę. Skarżący powyższego nie wykazał. Przytacza on - nie tylko w tej kwestii - własne twierdzenia przypisując im charakter i walor rozstrzygający. Nie wykazał także skarżący, iż zachodzą szczególne okoliczności, które świadczyłyby o naruszeniu zasad współżycia społecznego (art. 5 k.c.). Zakres stosowania tego przepisu powinien być ograniczony w sprawach o roszczenia wynikające z prowadzenia działalności gospodarczej. Żaden z pozwanych, w tym także

skarżący, nie może skutecznie w ustalonych okolicznościach tej sprawy, powoływać się na art. 5 k.c. Podkreślana już surowość zobowiązań wekslowych, zarówno formalna jak i materialna, i liczne unormowania, zawarte w przepisach prawa wekslowego służą bezpieczeństwu i łatwości obrotu wekslowego, które nie mogą być ograniczane w stopniu nie znajdującym uzasadnienia w ustawie. Bezzasadność zarzutów zgłoszonych w ramach podstawy z art. 393¹ pkt k.p.c. wskazuje, że kasacja nie ma usprawiedliwionych podstaw i dlatego podlega oddaleniu (art. 393¹² k.p.c.) z zasądzeniem żądanych kosztów procesu za instancję kasacyjną (art. 393¹⁹, 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1, 98 § 1 i 3 oraz 99 k.p.c.).